

УДК 338.65

Крупельницька І.Г.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

Євась Т.В.
старший викладач кафедри економіки та менеджменту
Вінницького соціально-економічного інституту
Університету «Україна»

Жукова О.А.
старший викладач кафедри економіки та менеджменту
Вінницького соціально-економічного інституту
Університету «Україна»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

THEORETICAL ASPECTS OF BUSINESS ADMINISTRATION AS A COMPONENT OF MANAGEMENT SYSTEM OF THE ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті аналізуються сутність та особливості бізнес-адміністрування. Визначається місце бізнес-адміністрування у системі управління підприємством. Розглядаються принципи побудови ефективної системи бізнес-адміністрування на підприємстві. Досліджуються основні функції сучасного бізнес-адміністрування.

Ключові слова: менеджмент, адміністративний менеджмент, система управління підприємством, бізнес, бізнес-адміністрування.

АННОТАЦІЯ

В статье анализируются сущность и особенности бизнес-администрирования. Определяется место бизнес-администрирования в системе управления предприятием. Рассматриваются принципы построения эффективной системы бизнес-администрирования на предприятии. Исследуются основные функции современного бизнес-администрирования.

Ключевые слова: менеджмент, административный менеджмент, система управления предприятием, бизнес, бизнес-администрирование.

ANNOTATION

The article analyzes the essence and features of business administration. The position of business administration in the enterprise management system is determined. The principles of the creation an effective business administration system at the enterprise are considered. The main functions of modern business administration are explored.

Key words: management, administrative management, enterprise management system, business, business administration.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економіки України, коли підприємства функціонують в умовах загострення кризових явищ та гео економічної нестабільності, великого значення набуває впровадження раціональних та ефективних форм і методів управління підприємством. З огляду на світові тенденції вітчизняні менеджери повинні втілювати у життєві реалії вже сьогодні нові управлінські технології та інші підходи до прийняття управлінських рішень. При цьому результативну діяльність підприємства можна забезпечити за рахунок впровадження системи адміністратив-

ного менеджменту, яка призначена спростити процес управління, підвищуючи якісні показники роботи, що дає змогу без істотних вкладень в модернізацію виробництва знизити собівартість продукції, ліквідувати брак і забезпечити довгострокову конкурентоспроможність.

Актуальність дослідження полягає в тому, що сьогодні значення бізнес-адміністрування постійно зростає, оскільки в нових умовах господарювання необхідні нові підходи до вирішення економічних та соціальних проблем, глибоке розуміння сутності та форм управління, що використовуються у виробничій та комерційній діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність та особливості управління підприємствами, його теоретичні та практичні аспекти досліджуються в працях багатьох вчених, а саме в роботах А. Альберта, І. Ансофа, Н. Арабаджийські [1], М. Вебера, С. Велещук [2], М. Войнаренко [3], А. Герберта, О. Замазій [4], О. Лозовського [5], М. Новікової [6], М. Портера, Т. Світличної [7], Ф. Тейора, В. Тітяєва [8], А. Файоля та багатьох інших. Автори досліджують загальні питання ефективного адміністративного менеджменту, висвітлюють особливості процесів аналізу та розробки шляхів покращення функціонування систем адміністративного менеджменту в ринкових умовах [9, с. 53].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте подальшого дослідження потребують процеси бізнес-адміністрування на макrorівні та практичні аспекти побудови ефективної системи адміністративного менеджменту підприємства на базі управління бізнес-процесами, що мають власні особливості, притаманні певному суб'єкту господарювання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення

сутності, особливостей, принципів та функцій бізнес-адміністрування як складової частини системи адміністративного менеджменту та загальної системи управління сучасним підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система управління є сукупністю підсистем, які відображають окремі аспекти управління, а саме цілі, функції, принципи, методи, органи управління, персонал, техніку й технологію, а призначенням якої є розроблення та реалізація управлінського впливу на виробництво відповідно до об'єктивних законів загального розвитку. Отже, під системою управління розуміється система, вплив якої спрямовано на об'єкт управління з одночасною його трансформацією в бажаний стан відповідно до певних кількісних та якісних параметрів, а також яка складається з елементів, що об'єднані загальною метою функціонування.

З управлінського погляду діяльність підприємств є системою, яка складається з економічних, соціальних, технічних та організаційних взаємопов'язаних елементів, які виступають складовими таких підсистем: такою, що управляється (керована), та такою, що управляє (керуюча), тобто це об'єкт і суб'єкт управління. Ефективність діяльності керуючої підсистеми змінюється залежно від цілей, що постають перед комплексною системою управління підприємством. Тому варто її структуру змінювати так, щоб управлінська праця максимальною мірою сприяла високому рівню ефективності, якості й достатній цілеспрямованості функціонування керованого об'єкта (а отже, і всієї системи загалом) [10].

Саме адміністративний менеджмент і є на прямом, орієнтованим на оптимізацію та високу організацію під час виконання завдань, або його можна визначити як вид управлінської діяльності, який скеровано на оптимізацію дій за всіма функціональними напрямками в усіх підрозділах і структурних одиницях підприємства.

Система адміністративного менеджменту – це менеджмент вищої управлінської ланки, який включає два компоненти: сучасне ділове адміністрування (яке передбачає глибоке розуміння законів і практики сучасного бізнесу, маркетингу, тенденцій розвитку міжнародного ринку) та сучасне публічне адміністрування (програма підготовки управлінців для вирішення проблем підприємства з урахуванням соціально-економічного і суспільно-політичного зовнішнього середовища) [5].

В умовах підприємства адміністративний менеджмент трансформується у бізнес-адміністрування, яке концентрує увагу на сфері підприємницької діяльності та спрямовано на отримання прибутку.

Використовуючи різні підходи до визначення сутності понять «бізнес» та «адміністрування», науковці намагаються розкрити зміст терміна «бізнес-адміністрування».

Так, Н.З. Арабаджийські зазначає, що «бізнес-адміністрування – це адміністрування, яке обслуговує бізнес, а також допомагає органам управління та керівникам господарських підприємств та комерційних товариств. Комерційне підприємство може бути корпоративним або приватним, але адміністрація всередині цього підприємства, яка безпосередньо має організаційні або обслуговуючі функції по відношенню до виробничої або торговельної діяльності, називається «бізнес-адміністрація» та займається бізнес-адмініструванням» [1, с. 94].

О.В. Замазій дає таке трактування досліджуваного поняття: «бізнес-адміністрування – це така функція управління, що, керуючись чітко сформованими координативними методами, підґрунтям яких є практичний досвід, максимально ефективно при цьому використовує людський ресурс. За таких умов підприємство розглядається не як технологічна ланка суспільного виробництва, а як соціальна підсистема ринкової економіки» [4, с. 245].

В.В. Тітяєв та Т.О. Дівенок вважають, що «бізнес-адміністрування – інноваційна понятійна категорія, яка нерозривно пов'язана з менеджментом і включає в себе широке коло завдань: аналіз конкурентоспроможності фірм і привабливості ринків, оцінку фінансового ринку, розробку стратегічного плану управління компанією тощо» [8, с. 33].

Узагальнюючи викладене вище, вважаємо, що найбільш ґрунтовне визначення терміна «бізнес-адміністрування» дають М.П. Войнарєнко та О.М. Костюк: «бізнес-адміністрування – це діяльність, спрямована на системний підхід до покрокової та узгодженої організації всіх процесів господарської діяльності та аспектів функціонування підприємства з метою задоволення потреб споживачів та дотримання високих темпів зростання обсягів реалізації, формування та дотримання позитивного іміджу підприємства, ефективного використання всіх видів ресурсів, взаємодії з громадськими, профспілковими та державними установами, забезпечення мотивації удосконалення професійності та умов для кар'єрного зростання працівників в процесі досягнення цілей діяльності організації та зростання вартості компанії» [3, с. 50].

У бізнес-адмініструванні адміністративна функція підприємства (управління підприємством) відіграє основну роль. Бізнес-адміністрування припускає спрямованість всієї управлінської діяльності на внутрішню організацію, на впорядкування відносин усередині самої організації для досягнення своїх цілей (оскільки бізнес-організації не можуть впливати на суспільні відносини шляхом прийняття і забезпечення за необхідності примусового виконання нормативно-правових актів; може йтися лише про взаємовигідні договірні взаємини підприємства із зовнішніми суб'єктами, дотримання законодавства і своїх зобов'язань перед державою, соціальною відповідальності підприємства) [6, с. 14].

Як загальні принципи бізнес-адміністрування можна виділити системність; процесний підхід; розмежування функцій і повноважень; оперативність; можливість оцінки і контролюваність параметрів діяльності всіх учасників; орієнтацію на зміну конкурентного середовища і розвиток технологій [3, с. 50].

Отже, побудова ефективної системи бізнес-адміністрування на підприємстві має базуватись на таких принципах:

1) ощадливе виробництво (виявлення і виключення з процесу всіх зайвих матеріальних ресурсів, дій та операцій, які прямо не беруть участь у створенні нової споживчої вартості, а тільки завдають шкоди, збільшуючи собівартість продукції);

2) планування ресурсів (стає більш ефективним під час використання автоматизованої системи управління підприємством (АСУП), яка є інформаційною системою, що створена для обробки господарських операцій (бізнес-процесів), що сприяє збільшенню конкурентних переваг);

3) сертифікація систем управління підприємств за стандартами ISO серії 9000 (повинна охоплювати закупівлю сировини або комплектуючих, аналіз контракту, контроль якості, проектування, створення, обробку, доставку продукції, навчання персоналу, а також обслуговування і підтримку клієнтів);

4) «процесний підхід» (спрямований на зміну наявної на підприємствах адміністративної системи менеджменту з метою розмежування всіх процесів виробництва товарів і послуг) [5].

Ефективне застосування принципів бізнес-адміністрування є нагальною та актуальною проблемою функціонування і розвитку вітчизняних підприємств. Ефективна система бізнес-адміністрування несе в собі потенціал збереження й ефективного використання фінансових, матеріальних ресурсів підприємства, своєчасного виявлення та нейтралізації реальних та потенційних загроз, а також формування умов реалізації підприємством своїх стратегічних інтересів [7, с. 103].

До основних найбільш вагомих функцій бізнес-адміністрування доцільно віднести проектувальну, організаційну, управлінську, виконавську та контрольну функції.

Проектувальна функція передбачає визначення напрямів розвитку організації, здійснення цілеспрямованої послідовності дій щодо синтезу систем або окремих її складових. Організаційна функція спрямована на впорядкування та підтримання раціональної структури з метою раціональної та збалансованої діяльності підрозділів організації. Управлінська функція зорієнтована насамперед на досягнення поставленої мети, забезпечення сталого функціонування і розвитку організації. Виконавська функція – забезпечення ефективного виконання завдань діяль-

ності, які спрямовані на реалізацію визначених цілей та поставленої мети. Контрольна функція передбачає кількісну і якісну оцінку, а також облік результатів діяльності організації та виступає зворотнім зв'язком, оскільки за результатами контролю здійснюється корегування раніше прийнятих рішень, планів, а також норм і нормативів [2].

Висновки. Розуміння сутності, принципів та функцій бізнес-адміністрування як складової системи управління підприємством в сучасних умовах дає змогу сформулювати чітке уявлення про складність задач, які постають перед підприємствами сьогодні, та дає можливість використати бізнес-адміністрування як інструмент менеджменту для функціонування вітчизняних підприємств за умов кризових явищ, обмеженості матеріальних і фінансових ресурсів, входження у світову економічну систему як рівноправних партнерів та конкурентів.

Таким чином, побудова та функціонування системи бізнес-адміністрування відбувається на основі розглянутих вище принципів та функцій, а також шляхом здійснення процесу адміністрування всього комплексу робіт, який спрямований на формування і здійснення управлінської дії, що забезпечує необхідний рівень ефективності діяльності підприємства [9, с. 55].

Сьогодні бізнес-адміністрування повинно забезпечувати координацію діяльності та синхронність виконання всіх робіт в системі управління сучасним підприємством.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Арабаджийски Н. Сущность теории публичного управления / Н. Арабаджийски [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bagsurb.ru/about/journal/ekonomika-i-upravlenie-nauchno-prakticheskiy-zhurnal-2-2012/ARABADJIIISKIY.pdf>
2. Велешук С. Концептуальні підходи до визначення функцій та класифікації методів адміністративного менеджменту / С. Велешук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1952>
3. Войнаренко М. Сутність та принципи бізнес-адміністрування на підприємствах за умов мінливого конкурентного середовища / М. Войнаренко, О. Костюк // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 4(9). – С. 49-51.
4. Замазій О. Місце бізнес-адміністрування в системі управління виробничо-господарською діяльністю підприємства / О. Замазій // Вісник ЖДТУ. – 2013. – № 1(63). – С. 243-245.
5. Лозовський О. Основні аспекти побудови ефективної системи адміністративного менеджменту / О. Лозовський, С. Шарчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/23/sharchuk.php>
6. Новікова М. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент і адміністрування (адміністративний менеджмент)» (для студентів усіх форм навчання напрям підготовки 6.030601 – Менеджмент) / М. Новікова. – Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016. – 98 с.
7. Світлична Т. Теоретичні аспекти бізнес-адміністрування та його зв'язку з управлінням ризиками діяльності підприємств / Т. Світлична // Молодий вчений. – 2014. – № 11(14). – С. 101-104.

8. Тітяєв В. Тенденції у проектуванні бізнес-систем нового покоління / В. Тітяєв, Т. Дівенок // Бізнес-адміністрування в умовах турбулентної економіки: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Х., 2015. – С. 33-34.
9. Євась Т. Теоретичні аспекти сучасного бізнес-адміністрування / Т. Євась, Т. Вигонюк // Подільський науковий вісник. – 2017. – № 2. – С. 53-55.
10. Стоян К. Складові системи управління підприємством / К. Стоян, К. Бихало [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom4/54_Stoyan.htm